

3. Кодекс законів про працю України: Закон від 10.12.1971 № 322-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 1971. Додаток до № 50. Ст. 375. (дата звернення: 02.12.2019)
4. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 17. Ст. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 02.12.2019)
5. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» від 28.10.2003 р. № 601 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03> (дата звернення: 02.12.2019)
6. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. Ст. 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 02.12.2019)
7. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535 (дата звернення: 02.12.2019)
8. Рішення від 12.03.2009 р. по справі «Воскобойник проти України» (заява № 39874/05) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_468 (дата звернення: 02.12.2019)
9. Рішення від 10.07.2008 р. по справі «Скрипняк та інші проти України» (заяви №№ 9177/05, 14241/05, 10596/06, 17346/06, 20912/06 та 34604/06) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_400 (дата звернення: 02.12.2019)
10. Рішення від 17.01.2008 р. по справі «Лопатюк та інші проти України» (заява № 903/05 та 120 інших заяв) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_641 (дата звернення: 02.12.2019)
11. Рішення від 31.01.2008 по справі «Дідух проти України» (заява № 14394/04) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_340 (дата звернення: 02.12.2019)
12. Рішення від 14.02.2008 р. по справі «Воротнікова проти України» (заява № 1225/02) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_353 (дата звернення: 02.12.2019)

УДК 349.6:630

Ковейно Ю. В.

старший викладач

СУБ'ЄКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСІВ

Ліси відіграють важливу роль у житті окремої людини, суспільства та держави в цілому. Вищевказане обумовлене саме функціями, які виконують ліси. Так ст. 1 Лісового кодексу України закріплено, що ліси переважно здійснюють водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні, інші функції. Також ліси є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах.

Питання лісокористування, у тому числі суб'єктів використання лісів розглядали такі вчені: М.М. Заверюха [1], Н.Р. Кобецька [2], Д.М. Мікулін [3], С.М. Шершун [4] та інші. Однак питання суб'єктів використання лісів залишаються малодослідженими та потребують уточнення.

Право користування лісами в теорії екологічного права розглядається як один із видів права природокористування та як один із юридичних титулів використання лісів.

У розділі 2 Лісового кодексу України закріплено питання прав на ліси, яке в свою чергу включає: право власності на ліси та право лісокористування [5]. Залежно від виду прав на ліси розрізняють також суб'єктів. Так суб'єктами права власності на ліси можуть бути: український народ, держава, територіальні громади, громадяни та юридичні особи. Отже, ліси можуть знаходитися в усіх формах власності: державній, комунальній та приватній. Залежно від форми власності розрізняють відповідно і суб'єктів. Суб'єктами використання лісів які знаходяться у державній формі власності, є держава в особі відповідних державних органів (КМУ, місцеві державні адміністрації тощо). Якщо мова йде про ліси комунальної форми власності, суб'єктом виступають відповідні територіальні громади, або утворені ними органи місцевого самоврядування. Суб'єктами приватної форми власності на ліси можуть бути громадяни та юридичні особи.

Відповідно до ст. 16 Лісового кодексу право користування лісами здійснюється в порядку постійного та тимчасового користування лісами. Так, суб'єктами права постійного лісокористування є лише спеціалізовані державні або комунальні лісогосподарські підприємства, а також інші державні та комунальні підприємства, установи й організації, у яких створені спеціалізовані лісогосподарські підрозділи. Суб'єктами правовідносин тимчасового користування лісами є: власники лісів або уповноважені ними особи; підприємства, установи, організації, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, іноземні юридичні особи.

Залежно від видів лісокористування виділяють наступні види суб'єктів. Так, залежно від підстав виникнення лісокористування, розрізняють загальне та спеціальне використання лісів. Загальне використання лісів згідно діючого Лісового кодексу України здійснюють громадяни [5].

В основу класифікації видів спеціального використання лісів покладено роль лісів, які використовуються як природний ресурс. Вона, зокрема, полягає у значенні лісу як джерела деревини, живиці, інших лісових ресурсів, а також у специфічних якостях лісу: лікувально-оздоровчих, рекреаційних, естетичних. Виходячи з цього, види спеціального права лісокористування за цільовим призначенням можна поділити на:

- використання деревних ресурсів лісу - заготівля деревини, заготівля живиці, заготівля другорядних лісових матеріалів (пнів, луба, кори і т.ін.) (суб'єктами виступають постійні лісокористувачі або власники лісів; У разі здійснення будівельних та інших робіт на лісових ділянках заготівля деревини проводиться тими громадянами та юридичними особами, яким надано земельні ділянки для таких цілей, якщо в рішенні про надання земельної ділянки не передбачено інше);

- побічні лісові користування - сінокосіння, випасання худоби, розміщення вуликів та пасік, заготівля деревних соків, заготівля і збір дикорослих плодів, горіхів, ягід, лікарських рослин і технічної сировини (суб'єктами можуть бути постійні та тимчасові лісокористувачі);

- використання лісів для відтворення ресурсів тваринного походження, користування лісом для потреб мисливського господарства (суб'єктами можуть бути підприємства, установи організації та громадяни);

- користування лісом у науково-дослідних цілях; користування лісом у культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних і туристичних цілях (у цьому випадку суб'єктами можуть бути підприємства, установи, організації та громадяни).

Таким чином суб'єкти використання лісів різняться залежно від певних критеріїв, серед яких висвітлено: підстави виникнення права лісокористування, форми власності лісів, цільове призначення. Подальші дослідження права лісокористування можуть бути присвячені питанням порядку та умовам виникнення та припинення права лісокористування.

Література

1. Заверюха М. М. Правове регулювання використання та охорони лісів за лісовим та земельним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2017. 21 с.
2. Кобецька Н. Р. Дозвільне та договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2016. 36 с.
3. Мікулін Д. М. Правове регулювання довгострокового тимчасового користування лісами: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Харків, 2017. 20 с.
4. Шершун С. М. Еколого-правове регулювання лісокористування в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2005. 203 с.
5. Лісовий кодекс України: Закон України від 21 січня 1994 року № 3852-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

УДК 342.3 (477)

Темирова-Хмикіна В.І.

старший викладач

ЩОДО ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ

У вітчизняній теорії конституційного права під конституційними гарантіями розуміють механізм забезпечення форм реалізації конституційних та інших правових норм усіма суб'єктами права. Серед юридичних гарантій конституційні гарантії мають найвищу юридичну силу і виступають їх нормативною основою. Такі гарантії спрямовані в першу чергу на правовий захист Конституції України, а також на охорону передбачених нею інститутів. Конституційні гарантії є нормативними і організаційними, а нормативні в свою чергу поділяються на матеріальні і процесуальні.

У вузькому розумінні під конституційними гарантіями розуміють безпосередньо гарантії щодо самої Конституції України як нормативно-правового акту, зокрема, її положення про сутність і місце конституції в системі права і внесення в неї змін.

Тому гарантії конституційного ладу України - це система правових, інституційних та процедурних засобів забезпечення соціальних цінностей і основоположних принципів організації українського суспільства в державу, виходячи зі структури суспільства, стереотипів поведінки відповідно до верховенства права. Гарантії конституційного ладу - це не абстрактне поняття, а стан конкретної структури правового захисту соціальних цінностей суспільства, організованого в державу.

В Конституції України визнані загальнолюдські цінності, в ній відображається тісний зв'язок між цими базовими цінностями і правовими принципами. З іншого боку, провідним елементом Конституції України є визнання ряду цінностей українського суспільства. Таким чином, такі цінності як основа конституційного ладу визначають магістральні напрямки розвитку суспільства і держави в Україні.